

Araştırma Makalesi (Research Article)

Cilt 2 - Sayı 3: 119-125 / Temmuz 2019

(Volume 2 - Issue 3: 119-125 / July 2019)

ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SÜT VE SÜT ÜRÜNLERİ TÜKETİM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ

Selçuk ÖZYÜREK¹, Filiz YANGILAR^{2*}, Kadir ÇEBİ²

¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Çayırli Meslek Yüksekokulu, Gıda İşleme Bölümü, 24500, Erzincan, Türkiye

²Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, 24030, Erzincan, Türkiye

Gönderi: 19 Ocak 2019; **Kabul:** 22 Mart 2019; **Yayınlanma:** 01 Temmuz 2019

(Received: January 19, 2019; **Accepted:** March 22, 2019; **Published:** July 01, 2019)

Özet

Bu çalışma, süt ve süt ürünleri tüketim alışkanlıklarını belirlemek amacıyla Erzincan Üniversitesi Sağlık Yüksekokulunda öğrenim gören ve tesadüfi olarak seçilen 351 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmaya katılan öğrencilerin %39,7'sinin süt içme alışkanlığına sahip olduğu ve %55,5'inin bu alışkanlığı okul öncesi dönemde kazandıkları tespit edilmiştir. Kız öğrencilerin %38'inin erkek öğrencilerin ise %60'ının çiğ süt tüketim alışkanlığına sahip olmadıkları belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre öğrencilerin büyük bir kısmının (%77,4) kutu sütlerinde katkı maddesi olduğuna inandığı ve %71,1'inin ise süt alırken yağ oranına dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Öğrencilerin süt alırken üretici firmaya önem gösterdikleri ve peynir çeşidi olarak beyaz peyniri daha çok tercih ettikleri belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar göz önünde tutularak; insan beslenmesinde çok büyük öneme sahip olan içme sütünün tüketimini arttırmak için çalışmalar düzenlenmeli ve besin değeri hakkında gerekli bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.

Anahtar kelimeler: Üniversite öğrencileri, Süt ürünleri, Tüketim tercihi

Investigation of Milk and Milk Products Consumption Habits of Students of University of Erzincan

Abstract: This study was conducted to determine consumption habits of dairy products of 351 students randomly chosen from Erzincan University Health School. It was determined that 39.7% of the students who participated in the survey got milk drinking habits, and 55.5% of them stated that they won this habit in preschool period. It was determined that 38% of female students and 60% of male students do not consume raw milk because they are not habitual. According to the results, it was found that most of the students (77.4%) believed that they were additives in carton of milk and 71.1% paid attention to the fat ratio while taking milk as a consumer. Students while taking milk are more interested in the firm and more prefer white cheese as the cheese variety. Considering the results obtained; to

increase the consumption of drinking milk, which is of great importance in human nutrition, studies should be conducted.

Keywords: University students, Dairy products, Consumption preferences

*Corresponding author: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü, 24030, Erzincan, Türkiye

E mail: fyangilar@erzincan.edu.tr (F. YANGILAR)

Selçuk ÖZYÜREK <https://orcid.org/0000-0001-6650-1017>

Filiz YANGILAR <https://orcid.org/0000-0001-6447-2419>

Kadir ÇEBİ <https://orcid.org/0000-0003-1662-673X>

Cite as: Özyürek S, Yangılar F, Çebi K. 2019. Investigation of milk and milk products consumption habits of students of university of Erzincan. *BSJ Agri*, 2(3): 119-125.

1. Giriş

Bireylerin sağlığını korumaları, yaşam kalitelerini artırabilmeleri ve hastalıkları önleyebilmeleri için yaşam boyu süreklilik gösteren eylemin adı beslenmedir (Mansoor, 2015). Besin vücudumuzun metabolik fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için ihtiyaç duyulan enerjinin kaynağı olup hızlı büyüme ve gelişme dönemini kapsayan bebek ve çocuklar da dahil sağlıklı ve üretken bir insan modelini oluşturmada önemlidir. Özellikle sütün beslenme açısından değerlendirmesi yapıldığında immünglobulinler, büyüme hormonları, enzimler, vitamin ve mineraller, enzim inhibitörleri, antibakteriyel ajanlar, protein ve peptid yapılı bileşikler ile birlikte yağ asitleri, büyüme faktörlerinden dolayı insan ve hayvanlar için biyolojik değeri yüksek bir gıda olduğu vurgulanmaktadır (Fox ve McSweeney 2003). Son yıllarda yapılan araştırmalar süt tüketiminin dış hastalıklarına ilaveten kronik birçok hastalık üzerine (hipertansiyon, kolon kanseri ve kalp hastalıkları) olumlu etki yaptığı sonucunu ortaya koymaktadır (Terin, 2014).

Türkiye'de 2017 yılında kişi başı süt ve süt ürünleri tüketimi incelendiğinde; içme sütünün 40,7 kg, peynirin 17,8 kg, yoğurtun 31 kg, ayranın 19 kg ve tereyağının 1,67 kg olduğu hesaplanmıştır (Anonim, 2017a). Dünya'da, bireysel olarak süt tüketiminin yıllar boyunca farklılıklar göstererek 2017 yılında 2016 yılına göre genel olarak artış ve çıkışlar gösterdiği ifade edilmiştir. 2017 yılında süt tüketiminde AB'de de %0,2 oranında artış ile 92,44 lt/kişi, Rusya'da %0,4 oranında artış ile 130,91 lt/kişi ve Çin'de %1,4 oranında artışla 23,2 lt/kişi süt tüketimi yapıldığı bildirilmiştir. Bunun yanı sıra Avusturya'da (%0,2), ABD'de (%0,7), Yeni Zelanda'da (%0,8) ve Kanada'da (%0,8) ise kişi başına süt tüketiminde çok az dalgalanmalar olduğu rapor edilmiştir. Peynir tüketimi incelendiğinde; AB'de 18,0 kg/kişi, Rusya'da 6,7 kg/kişi, Çin'de 0,3 kg/kişi, Avusturya'da 10,3 kg/kişi, Kanada'da 11,5 kg/kişi, Yeni Zelanda'da 13,9 kg/kişi ve ABD'de 14,1 kg/kişi olduğu bildirilmiştir. 2017 Dünya tereyağı tüketim miktarları incelendiğinde ise; dünya genelinde artış gösterme eğilimi olduğu belirtilerek; AB'de 4,29 kg/kişi, Rusya'da 3,18 kg/kişi, Çin'de 0,13 kg/kişi, Avusturya'da 3,83kg/kişi, Kanada'da 2,49 kg/kişi, Yeni Zelanda'da 18,8 kg/kişi ve ABD'de 2,54 kg/kişi olduğu tespit edilmiştir (Anonim, 2017b).

Yaşam koşulları yeterli ve dengeli beslenme gereksiniminin karşılanmasını gelişigüzel olarak değil,

eğitim ve uygulamalı esaslara bağlı olarak yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Bunun için de sürekli gelişen üretim tekniklerinden daha iyi, ucuz ve kaliteli bir biçimde tüketicilere sunabilecek şekilde planlama yapmayı gerektirmektedir. Bu çalışma Erzincan Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin süt ve ürünlerini tercih ve tüketim sıklıkları hakkında bilgi edinebilmek amacıyla yürütülmüştür.

2. Materyal ve Metot

Bu çalışmada Erzincan Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik ile Beslenme ve Diyetetik Bölümlerinde eğitim-öğretim gören öğrencilerin süt ve ürünleri tüketim alışkanlıkları değerlendirilmiştir. Araştırma evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında eğitim gören 604 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmaya tesadüfi örnekleme yöntemiyle ulaşılabilen 351 öğrenci (%58) katılmıştır. Literatür taraması ve uzman görüşü alınarak geliştirilen ve toplam 29 sorudan oluşan anketler araştırmacılar tarafından bilgilendirme yapıldıktan sonra katılımcılara yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak uygulanmıştır. Bağımsız değişkenler arasındaki ilişkinin niteliğinin tespiti için ki kare (χ^2) analizi kullanılmış ayrıca yüzde ve frekans şeklinde de dağılımlar sunulmuştur. Çalışmada önem seviyesi α ; %5 olarak alınmış ve toplanan veriler SPSS 17.0 paket programı kullanılarak istatistik analizleri tamamlanmıştır.

3. Bulgular ve Tartışma

Çalışmaya katılan öğrenciler 18-26 yaş aralığında olup öğrencilerin %72'si kız ve %28'i erkektir. Öğrencilerin süt içme alışkanlıkları ve ne zaman kazandıklarını, süt tüketimlerini, üretim ve son kullanma tarihlerine dikkat düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre Ki-kare analiz sonuçları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. incelendiğinde süt içme alışkanlığı ve süt içme alışkanlığını ne zaman kazandıkları, içme sütü satın alırken üretim ve son kullanma tarihlerine dikkat etmeleri istatistiki olarak incelendiğinde kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür. Katılımcıların %39,7'sinin süt içme alışkanlığı varken, %60,3'ünün süt içme alışkanlığı yoktur. Süt içme alışkanlığını incelediğimizde kız öğrencilerin (%41,4) erkek öğrencilerden (%36,4) daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilere süt içme alışkanlığı kazanma zamanı

sorulduğunda %55,5'i okul öncesi, %24,8'i okul döneminde ve %19,7'si yetişkinlik döneminde cevabını vermişlerdir. Şahinöz ve Özdemir (2017) üniversite öğrencilerinin süt içme alışkanlığını %59,1'inin 0-6 yaş

döneminde, %26,7'si ise 7-14 yaş döneminde kazandığını tespit etmişlerdir. Araştırma sonuçları ile bizim çalışmamızdan elde edilen veriler uyum göstermektedir.

Tablo 1. Çalışmaya katılan öğrencilerin süt tüketim davranışlarına ait istatistik sonuçları

Anket Soruları	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Süt içme alışkanlığı						
Var	36	36.4	103	41.4	139	39.7
Yok	63	63.6	146	58.6	211	60.3
	$\chi^2 = 0.624, sd=1, p>0.05$					
Süt içme alışkanlığının kazanma zamanı						
Okul öncesi	23	63.9	53	52.5	76	55.5
Okul döneminde	4	11.1	30	29.7	34	24.8
Yetişkinlik döneminde	9	25.0	18	17.8	27	19.7
	$\chi^2 = 5.014, sd=2, p>0.05$					
Haftalık süt tüketim miktarı						
Hiç	55	55.6	104	41.4	159	45.4
1-3 lt	38	38.4	141	56.2	179	51.1
>3 lt	6	6.1	6	2.4	12	3.4
	$\chi^2 = 11.239, sd=3, p<0.05$					
İçme sütü satın alırken üretim ve son tüketim tarihlerini önemseme						
Evet	90	90.9	233	92.8	323	92.3
Hayır	9	9.1	18	7.2	27	7.7
	$\chi^2 = 0.367, sd=1, p>0.05$					

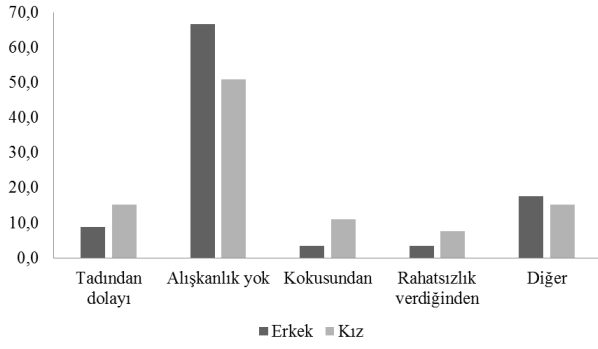
Haftalık süt tüketiminin sonuçları ise, %51,1'inin 1-3 litre süt tükettiği ve %45,4'ünün ise tüketmediği şeklindedir. Türkiye Beslenme Rehberi'nde yetişkin bireylerin 3 porsiyon, çocuklar, adolesan dönemi gençler, gebe ve emzikli kadınlarla menopoz sonrası kadınların 2-4 porsiyon süt ve süt ürünleri tüketmeleri önerilmektedir. Bir porsiyon demek, bir orta boy kupanın karşılık geldiği süt miktarı için 240 ml, yoğurt miktarı için 200-240 ml ve peynir miktarı için ise 40-60 g'dır (Pekcan ve ark., 2016; Yalçın ve Argun, 2017). Yılmaz ve Demirci (2001) İstanbul'da okuyan 400 üniversite öğrencisinin beslenme alışkanlıklarını incelemişler ve günde 1 bardak süt içen öğrencilerin %35,2, yarım litre içenlerin %18,7, bir litre içenlerin %14,2 ve bir litreden daha fazla süt içenlerin %2,7 olduğunu ayrıca hiç içmeyenlerin ise %29 olduğunu tespit etmişlerdir. Tarakçı ve ark. (2003) 404 öğrenci üzerinde yaptığı çalışmalarında lisans öğrencilerinin ortalama 3,7 kg olarak aylık süt tüketimi yaptıklarını bildirmiştir. Diğer bir araştırmacı grubu, öğrencilerin sütü düzenli tüketip tüketmediklerini sorguladıkları çalışmalarında öğrencilerin %39,23'ünün düzenli bir şekilde tükettiklerini ve %60,77'sinin ise düzensiz olarak tükettiklerini tespit etmişlerdir (Selçuk ve ark., 2003). Sarıözkan ve ark. (2007) 102 gönüllü veterinerlik fakültesi öğrencileri üzerinde yürüttükleri çalışmalarında %80'inin düzenli süt tüketim alışkanlığı edindiklerini ifade etmişlerdir. Araştırmacıların ve bizim bulduğumuz sonuçlar değerlendirildiğinde öğrencilerin süt tüketim noktasında yeterince süt tüketimi yapamadıkları görülmektedir.

Tablo 1 incelenmeye devam ettiğinde, içme sütü satın

alırken üretim ve son kullanma tarihlerine öğrencilerin ortalama %92,3'ünün dikkat ettiği tespit edilmiş olup cinsiyet faktörünün içme sütü satın alırken üretim ve son kullanma tarihlerine dikkat etme üzerinde istatistiksel bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Benzer çalışmalarda Yılmaz ve Demirci (2001) üniversite öğrencilerinin son kullanma tarihine dikkat etme oranlarını %61 ve Durmaz ve ark. (2002) ise Yüzüncü Yıl Üniversitesi öğrencilerinin %40,0'ünün dikkat ettiklerini bildirmişlerdir.

Süt içmeme nedenleri Şekil 1'de verilmiştir. Kızların %51'i ve erkeklerin %66'sı alışkanlıkları olmadığı için süt tüketmediklerini belirtmişlerdir. Çetin (2003) İstanbul ilinde ekonomik durumları (yüksek, düşük, orta ve alt) farklı olan 4 değişik bölgede yürüttüğü çalışmasında %10,67'sinin tadından, %11,44'ünün kokusundan, %14,15'inin rahatsızlık verdiğinden ve %63,77'sinin ise alışkanlıkları olmamalarından dolayı süt tüketmediklerini rapor etmiştir. Akbay ve Tiryaki (2007) tüketicilerin süt içmeme gerekçelerini araştırdıkları çalışmalarında ise %31,8'inin süt tüketmeyi sevmediklerini ve bunun nedeninin %51,5 alışkanlıklardan, %10,6 sağlık problemlerinden ve %6,1 ise farklı nedenlerden dolayı olduğunu tespit etmişlerdir. Çalışmamızda bulduğumuz sonuçlar yukarıdaki çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmamızda öğrencilerin sütün yağ oranına dikkat etmeleri, süt fiyatları, kutu sütlerinde katkı maddesi kullanıldığı, günlük peynir ve yoğurt tüketimine dair bilgilerini ölçmeye çalıştığımız veriler Tablo 2'de verilmiştir.

Şekil 1. İçme sütü tüketmemelerinin nedeni (%)

Yapılan Ki-kare analizine göre; öğrencilerin sütü alırken yağ oranına dikkat eder misiniz? sorusu ile cinsiyet arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık ortaya

çıkılmamıştır ($p>0.05$). Kızlardaki sütün yağ oranına dikkat etme oranları (%73,3) erkeklerin dikkat etme oranlarından (%65,3) daha yüksek bulunmuştur. Sütün yağ oranının tüketilmesi ile ilgili toplumda yanlış bir algı düzeyi gelişmiştir. Sütün enerji içeriği çeşidine göre farklılık göstermekle birlikte; enerji içeriğini karbonhidratlar, yağlar ve proteinlerden oluşmaktadır. Sütteki enerji içeriği oluşturan bileşenlerin dağılımı incelendiğinde 100 ml süt 65 kal enerji sağlamaktadır ve bu enerjinin 4,7 gramı karbonhidrat, 3,8 gramı yağ ve 3,3 gramı proteinden oluşmaktadır. Sağlığımızın korunması üzerinde yeterli ve dengeli beslenmenin etkisinin önemli olması göz önüne alındığında enerji ve besin öğelerinin her birinden günlük ihtiyacın karşılanması gereklidir. Dolayısıyla süt ve ürünlerinin diyetimizin temel bir besin grubunu oluşturması elzemdir.

Tablo 2. Çalışmaya katılan öğrencilerin süt alırken sütün yağ oranına dikkat etmeleri, fiyatlarını nasıl buldukları ve kutu sütünde katkı maddesi olduğuna inanmalarına ait istatistik sonuçları

Anket Soruları	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Süt alırken sütün yağ oranına dikkat edilmesi						
Evet	64	65.3	184	73.3	248	71.1
Hayır	34	34.7	67	26.7	101	28.9
	$\chi^2 = 2.194, sd=1, p>0.05$					
Süt fiyatlarının değerlendirilmesi						
Ucuz	9	9.1	11	4.4	20	5.7
Normal	67	67.7	197	78.8	264	75.6
Pahalı	23	23.2	42	16.8	65	18.6
	$\chi^2 = 5.458, sd=2, p>0.05$					
Kutu sütlerine katkı maddesi ilavesi						
Evet	72	72.7	199	79.3	271	77.4
Hayır	5	5.1	9	3.6	14	4.0
Fikrim yok	22	22.2	43	17.1	65	18.6
	$\chi^2 = 1.766, sd=2, p>0.05$					

“Kutu sütlerinde katkı maddesi olduğuna inanıyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevap dağılımları incelendiğinde sonuçların hem kız hem de erkek öğrenciler için anlamlı olmadığı bulunmuş ($p>0.05$) ve %77,4’ünün evet şeklinde cevap verdikleri tespit edilmiştir. Ülger ve Kaliber (2018) Erciyes üniversitesi öğrencilerinin sterilize kutu sütlerinin uzun süre dayanmasının nedenini sorguladıkları çalışmalarında kız öğrencilerin %45.1’inin koruyucu katkı maddesi içerdiğini ve erkek öğrencilerin ise %48.5’inin koruyucu katkı maddesi içerdiğini belirtmişlerdir. Şimşek ve Açıkgöz (2011) koruyucu madde içeren sütlerin uzun süre dayandığını savunan öğrencilerin %41,6 (n=416), ısıtılardan kaynaklandığını cevaplayanların %36,8 (n=368) ve konu hakkında bilgilerinin olmadıklarını belirtenlerin ise %21,6 (n=216) olduğunu rapor etmişlerdir.

Tablo 3’de; öğrencilerin “Süt şişmanlatır mı?” sorusuna verilen cevapların Ki-kare analiziyle karşılaştırılmasında sonuçlar hem kız hem de erkek öğrenciler için anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$). Öğrencilerin %80,6’sı sütün şişmanlatmadığını bildirmiştir. Erdal ve Tokgöz (2011)

Erzincan’da yaşayan ailelerin % 33’ünün sütün şişmanlattığını ve %54’ünün ise şişmanlatmadığı şeklinde cevaplar almışlardır. Oysaki sütte en çok bulunan minerallerden olan kalsiyumun vücut ağırlığı dolayısı ile beden kitle indeksi üzerinde etki mekanizmasının olduğu vurgulanmaktadır (Demir ve Özorucukluk, 2008).

Öğrencilerin sütün besin değeri ve kalsiyum miktarı hakkındaki bilgilerinin ölçülmesinin hedeflendiği sorumuza verdiği cevaplar incelendiğinde %76,6 oranında evet ve %23,4 oranında ise hayır olduğu şeklindedir (Tablo 3). “Yetişkin bir insanın günlük alması gereken kalsiyum miktarını biliyor musunuz?” sorusunun dağılımını kız öğrenciler %70,5 oranında, erkek öğrenciler ise %52,5 oranında evet olarak cevaplamışlardır. Ayrıca bu soruya fikrinin olmadığı cevabını veren erkek öğrencilerin oranı %11,7 ve kız öğrencilerin oranı ise %9,6 olarak tespit edilmiştir. Araştırmalar yetişkinlerin ihtiyaç duyduğu günlük kalsiyum ve fosfor ihtiyacını 1 lt süt tüketerek karşılayabileceği şeklindedir (Anonim 2009; Karakaya ve Akbay, 2013).

Kalsiyum eksikliğinde oluşabilecek hastalıklar hakkında bilginiz var mı sorusuna evet cevabı verenlerin oranı %92,8 olarak bulunmuştur. Erkeklerin %86,9'u ve kızların %95,2'si kalsiyum eksikliğinde oluşabilecek hastalıklar hakkında bilgi sahibi olup bu farklılık

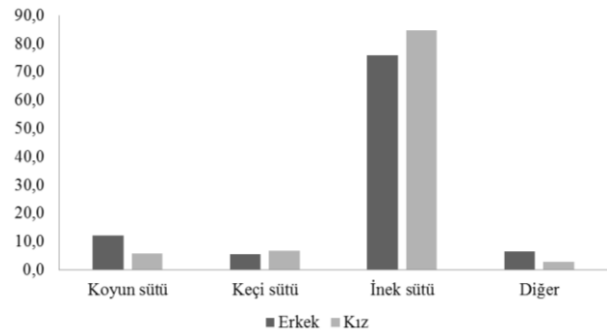
istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur. Özellikle kalsiyum eksikliğinin kadınlarda osteoporoz riski ile giderek bir halk sağlığı problemine dönüşmesinden dolayı bu farklılık ortaya çıkmış olabilir.

Tablo 3. Çalışmaya katılan öğrencilerin süt tüketimleriyle ilgili bilgi düzeylerine ait istatistik sonuçları

Anket Soruları	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sütün şişmanlatma yaklaşımı						
Evet	18	18.2	50	19.9	68	19.4
Hayır	81	81.8	201	80.1	282	80.6
	$\chi^2 = 0.137, sd=1, p>0.05$					
Sütün besin değeri ve kalsiyum miktarı						
Evet	72	72.7	196	78.1	268	76.6
Hayır	27	27.3	55	21.9	82	23.4
	$\chi^2 = 1.137, sd=1, p>0.05$					
Yetişkin bir insanın günlük alması gereken kalsiyum miktarı						
Evet	52	52.5	177	70.5	229	65.4
Hayır	30	30.3	50	19.9	80	22.9
Fikrim yok	17	17.2	24	9.6	41	11.7
	$\chi^2 = 10.371, sd=2, p<0.01$					
Kalsiyum eksikliğinde oluşabilecek hastalıklar						
Evet	86	86.9	238	95.2	324	92.8
Hayır	13	13.1	12	4.8	25	7.2
	$\chi^2 = 7.402, sd=1, p<0.01$					

Süt ve süt ürünleri iyi bir kalsiyum kaynağıdır. Vücudumuzda fizyolojik açıdan etkileri tartışılmaz olup süt ve ürünlerinin yetersiz tüketiminin gençlerimiz üzerinde gelecekte kemik sağlığını; uzun süreli, ciddi ve zararlı bir şekilde deforme etmesi beklenen sonuçtur (Nicklas, 2003). Sağlığımız açısından değerlendirdiğimizde kalsiyumu preparat şeklinde almak yerine doğal kaynağından almak daha doğrudur (Ünal ve Besler, 2008). Bu bilgilere ilaveten, Nahcivan (2006) 6-14 yaş grubunu oluşturan 239 öğrencinin sağlık açısından sütün ne kadar önemli olduğunu algıladıklarını, sütü tüketmekten de hoşlananların oranının fazlalığına karşın tüketim oranında tespit ettikleri düşüklüğün de araştırılması gerekir.

Ankete katılan öğrencilerin hangi tür süt tükettiklerine dair verdikleri cevapları içeren bulgular Şekil 2'de verilmiştir. Analiz sonucuna göre öğrenciler daha çok inek sütünden yana (%84) tercihlerini kullanmışlardır. Cinsiyet faktörünün tüketilen süt türü üzerinde önemli bir etkisi olmamakla birlikte kızların %84'ü ve erkeklerin %86'sı inek sütünü tercih etmektedir. Bıyıklı (2011) Konya ilinde bulunan öğrenciler üzerinde yürüttüğü çalışmada %91,3'ünün inek sütü, %1,4'ünün keçi sütü, %0,3'ünün koyun sütü ve % 7,1'inin ise üç süt grubunu da tüketebildiklerini bulmuştur. Bu çalışmanın bizim bulduğumuz veriler ile uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin peynir ve yoğurt tüketimlerine ait sonuçlar Tablo 4'te verilmiştir.

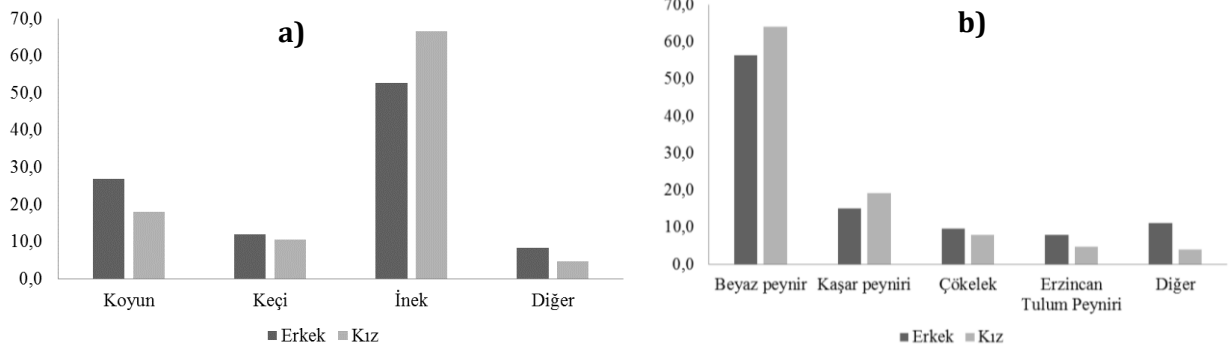

Şekil 2. Kız ve erkek öğrencilerin süt tercihleri (%)

Ayrıca hangi tür peynir ve peynir çeşidi tükettiklerine ait dağılımları ise Şekil 3 (a ve b)'de verilmiştir. Öğrencilerin ortalama %22,5'i koyun ve %59,7'si ise inek peyniri tüketmektedir. Cinsiyetin tüketilen peynir türü üzerinde önemli bir etkisi olmamakla birlikte erkeklerin %52'si ve kızların %67'si inek peynirini tercih etmektedir. Erkeklerin %56'sı, kızların %63'ü ve ortalama olarak ise öğrencilerin %60,2'si beyaz peyniri tercih etmektedir. Uzunöz ve Gülşen (2007) öğrencilerin %69'unun taze peynir ve %31'inin ise olgunlaşmış peyniri tercih ettiklerini bulmuşlardır. Ayrıca öğrencilerin peynirlerin yağ oranına göre tercihlerini incelediklerinde ise, yağsız %5,67'i, az yağlı %42,33'ü, yağlı %23'ü ve tam yağlının ise %29'unu kapsadığını görmüşlerdir. Diğer bir çalışmada kız öğrencilerin %69,7'sinin kaşar, %61,2'inin krem, %60,4'ünün beyaz, %53,5'ünün lor, %53,4'ünün tulum ve %53,2'ünün ise çökelek peynirlerini tüketmeyi tercih etmelerine karşın, erkek öğrencilerin ise %57,3'ünün

geleneksel ve %57,5'inin ise ithal peynir tüketmeyi tercih ettikleri şeklindedir (Şimşek ve Açıkgöz, 2011). Öğrencilere yöneltilen "Süt alırken en çok dikkat ettiğiniz husus nedir?" sorusuna verilen cevaba ait veriler Şekil

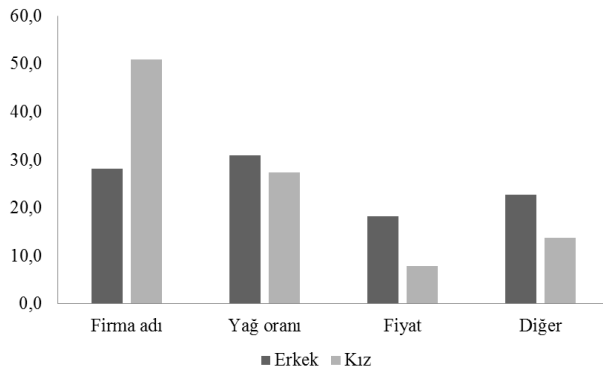
4'te aktarılmıştır. Şekilden de görüleceği gibi kızların %52'sinin firma adı ve erkeklerin %32'sinin ise yağ oranı konusunda daha hassas oldukları belirlenmiştir.

Şekil 3. Kız ve erkek öğrencilerin peynir türü (a) ve çeşidi (b) tercihleri (%)

Tablo 4. Çalışmaya katılan öğrencilerin peynir ve yoğurt tüketimine ait istatistik sonuçları

Anket Soruları	Erkek		Kız		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Günlük peynir tüketimi						
Hiç tüketmiyorum	2	2.0	9	3.6	11	3.1
1 kibrit kutusu	39	39.4	132	52.6	171	48.9
2 kibrit kutusu	35	35.4	75	29.9	110	31.4
2 kibrit kutusundan fazla	23	23.2	35	13.9	58	16.6
$\chi^2 = 7.547, sd=3, p<0.05$						
Haftalık yoğurt tüketimi						
1-3 kg	88	88.9	206	82.1	294	84.0
3-5 kg	4	4.0	17	6.8	21	6.0
5 kg'dan fazla	3	3.0	0	0.0	3	0.9
Hiç	4	4.0	28	11.2	32	9.1
$\chi^2 = 12.813, sd=3, p<0.01$						

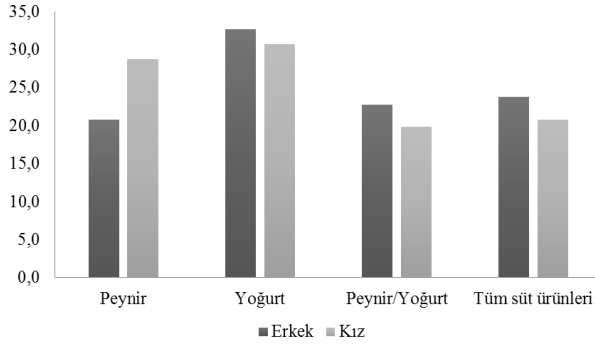

Şekil 4. Kız ve erkek öğrencilerin süt alırken dikkat ettikleri hususlar (%).

Ayar ve Nizamloğlu (2002) çalışmalarında katılımcıların süt ve ürünlerini alırken %37'sinin kaliteye, %26'sının tazelige, %16'sının fiyatına ve %12'sinin de markasına dikkat ettikleri yönündedir. Yılmaz ve Demirci (2001) ise üniversite öğrencilerinin %2,5'inin markayı esas aldıklarını ve Şimşek ve ark. (2005) ise devamlı aynı

markayı alırım diyenlerin %46 ve marka değiştirir diyenlerin ise %54 olduğunu bildirilmişlerdir. Araştırmacıların sonuçlarının çalışmamız sonuçları ile benzer olduğunu söyleyebiliriz.

Öğrencilere yöneltilen "İçme sütü dışında en sevdiğin süt ürünü nedir?" sorusuna verilen cevaba ait dağılım ise Şekil 5'te verilmiştir. Grafik incelendiğinde her iki cinsiyette de en çok sevilen ürünün yoğurt (ortalama %31,7) ve bunu da peynirin (ortalama %24,8) takip ettiği görülmektedir. Veriler bize diğer süt ürünlerinin yoğurta göre daha pahalı olması nedeniyle yoğurttan daha fazla sayıda öğrenci tarafından tüketildiğini düşündürülebilir. Uzunöz ve Gülşen (2007) öğrencilere ait anket sonuçlarının; %79,67'sinin peynir, %60,33'ünün yoğurt, %14,33'ünün tereyağı ve %21,67'sinin ise dondurma tüketimini içerdiğini bildirmişlerdir. Şimşek ve ark. (2005) beslenme fizyolojisi açısından sütün doğal haliyle tüketilmesinin önemini vurgularken, nedeni olarak da işlenmesi ve daha dayanıklı hale getirilmesi sırasında bileşimindeki besin öğelerinde kayıp olabileceğini bildirmiştir.

Şekil 5. Kız ve erkek öğrencilerin içme sütü dışında en sevdikleri süt ürünleri (%)

4. Sonuç

Araştırma bulgularımız gençlerin çoğunluğunun süt içme alışkanlıklarını okul öncesi dönemde edindiklerini göstermiştir. Bu durum bizi özellikle ailelerin süt ve süt ürünleri tüketimi konusunda bilinçlendirilmeleri ile erken yaşlarda bu kıymetli olan ürünlerin alışkanlığının kazandırılabilceği gerçeğine ulaştırmaktadır. Ayrıca teknolojik bağımlılığın doruğa ulaştığı özellikle sosyal medya kullanıcı sayısının her geçen gün ivme kazandığı ülkemizde kola gibi gazlı içeceklere ayrılan çarpıcı reklamların mucizevi ürün olarak değerlendirilen çok yönlü bir ürün grubunun yaygınlaştırılması için yön değiştirmesi de önemli bir noktayı oluşturmaktadır. Ülkemiz de üniversitelerimizin ilgili alanlarının bu konu ile düzenleyeceği eğitimlerin ve seminerlerin de katkı sağlayacağı ortadadır.

Çıkar İlişkisi

Yazarlar bu çalışmada hiçbir çıkar ilişkisi olmadığını beyan etmektedirler.

Kaynaklar

- Akbay C, Tiryaki GY. 2007. Tüketicilerin ambalajlı ve açık süt tüketim alışkanlıklarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi: Kahramanmaraş Örneği. KSÜ Fen Müh Derg, 10 (1): 89-96.
- Anonim. 2009. 21-28 Mayıs Dünya Süt Günü' Kutlamaları Karamanlı Devrim İlköğretim okulunda yapıldı. <http://www.burdur-tarim.gov.tr/sayfa.php?id=261> (19 Ocak 2019).
- Anonim. 2017a. <https://ulusalsutkonseyi.org.tr/wp-content/uploads/Turkiye-C3%BCT-Sekt%C3%B6r%C3%BC-%C4%B0statistikleri-2017.pdf> (erişim tarihi: 21.02.2019).
- Anonim. 2017b. http://www.kayseritb.org/images/piyasa_analizleri/sut.pdf (erişim tarihi: 21.02.2019).
- Ayar A, Nizamoglu M. 2002. Süt ve süt ürünlerinin tüketimi üzerine bazı sosyal faktörler ve tüketici özelliklerinin etkisi. Gıda Yem Bil Teknol Derg, 1 (1): 25-31.
- Ünal RN, Besler HT. 2008. Beslenmede sütün önemi. Sağlık Bakanlığı Yayın No: 727, Şubat 2008, Ankara.
- Çetin C. 2003. İstanbul ilinde içme sütü tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörlerin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Edirne, 56 s.
- Demir H, Özorucukluk YN. 2018. Üniversite öğrencilerinde süt ve

- süt ürünleri tüketimi, kalsiyumun antropometrik ölçümlerle ilişkisi. İstanbul Gelişim Üniv Sağlık Bilim Derg, (5): 494-516.
- Durmaz H, Sağun E, Tarakçı Z. 2002. Yüksekökol Öğrencilerinin İçme Sütü Tüketim Alışkanlıkları, Yüzüncü Yıl Üniv Vet Fak Derg, 13 (2): 69-73.
- Erdal G, Tokgöz K. 2011. Tüketicilerin ambalajlı ve açık süt tüketim tercihlerini etkileyen faktörler: Erzincan ili örneği. Karamanoğlu Mehmetbey Üniv Sosyal ve Ekonomik Araşt Derg, 2011(1): 111-115.
- Fox PF, McSweeney PLH. 2003. Advanced Dairy Chemistry. Vol. 1, Proteins. P. A. Kluwer Academic/Plenum.
- Karakaya E, Akbay C. 2013. İstanbul İlinde Tüketicilerin Süt ve Süt Ürünleri Tüketim Alışkanlıkları. Uludağ Üniv Ziraat Fak Derg, 27 (1): 65-77.
- Mansoor S. 2015. Nutrition education curriculum for training physicians in medical colleges of Pakistan. Pak Armed Forces Med J, 65 (3): 382-85.
- Nahcivan NÖ. 2006. Bir ilköğretim okulundaki öğrencilerde süt tüketim durumu. STED, 15 (3): 38-44.
- Nicklas TA. 2003. Calcium intake trends and health consequences from childhood through adulthood. J Am Coll Nutr, 22 (5): 340-356.
- Pekcan G, Şanlıer N, Baş M. 2016. Türkiye Beslenme Rehberi 2015. T.C Sağlık Bakanlığı, Ankara, 38-39.
- Sarıözkan S, Cevger Y, Demir P, Aral Y. 2007. Erciyes Üniversitesi Veteriner Fakültesi öğrencilerinin hayvansal ürün tüketim yapısı ve alışkanlıkları. J Health Sci, 16 (3): 171-179.
- Şahinöz S, Özdemir M. 2017. Üniversite Öğrencilerinin Süt ve Süt Ürünleri Tüketim Alışkanlıkları ve Etkileyen Faktörler. Gümüşhane Üniv Sağlık Bilim Derg, 6(4): 106-112.
- Selçuk Ş, Tarakçı Z, Şahin K, Coşkun H. 2003. Yüzüncü yıl üniversitesi lisans öğrencilerinin süt ürünleri tüketim alışkanlıkları. YYÜ Tar Bil Der, 13 (1): 23-31.
- Şimşek O, Çetin C, Bilgin B. 2005. İstanbul ilinde içme sütü tüketim alışkanlıkları ve bu alışkanlıkları etkileyen faktörlerin belirlenmesi üzerine bir araştırma. Tekirdağ Ziraat Fak Derg, 2: 23-35.
- Şimşek B, Açıkgöz İ. 2011. Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin İçme Sütü Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi. YYÜ Tar Bil Derg, 21 (1):12-18.
- Tarakçı Z, Selçuk Ş, Şahin K, Coşkun H. 2003. Üniversite Öğrencilerinin İçme Sütü Tüketim Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma. YYÜ Tar Bil Derg, 13 (1):15-21.
- Terin M. 2014. Dünya süt ve süt ürünleri üretim, tüketim, fiyat ve ticaretindeki gelişmeler. Iğdır Üniv Fen Bil Enst Derg, 4 (3): 53-63.
- Bıyıklı ET. 2011. Konya İli 10-15 Yaş aralığındaki ilköğretim öğrencilerinde süt ve süt ürünleri tüketim alışkanlığı, laktoz sindirim gücü ve intoleransı üzerine bir araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı, Beslenme Eğitimi Bilim Dalı, Konya, Yüksek Lisans Tezi, s, 105.
- Uzunöz M, Gülşen M. 2007. Üniversite Öğrencilerinin Süt ve Süt Ürünleri Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi. Gıda Teknoloji Elektronik Derg, (3): 15-21.
- Ülger İ, Kaliber M. 2018. Erciyes Üniversitesi Öğrencilerinin Süt Tüketim Alışkanlıklarının Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Iğdır Üniversitesi Fen Bilim Enst Derg, 8 (1): 329-339.
- Yalçın M, Argun MŞ. 2017. Bitlis Eren Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Süt ve Süt Ürünleri Tüketim Alışkanlıkları ve Etkileyen Faktörler. Bitlis Eren Üniv Fen Bil Derg, 6 (1): 51-60.
- Yılmaz İ, Demirci M. 2001. Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlıkları. Dünya Gıda, 5: 83-86.